

CRITERIA VOOR HET TOESTAAN VAN AFWIJINGEN VAN BEPALINGEN VAN DE NETCODES RfG, DCC EN/OF HVDC

1. INLEIDING

1. Op Europees niveau werden in april en augustus 2016 drie verordeningen tot vaststelling van netcodes met voorwaarden voor aansluiting op het elektriciteitsnet aangenomen.

Het betreft meer bepaald:

- de verordening (EU) nr. 2016/631 van de Commissie van 14 april 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net (hierna, de netcode RfG);
- de verordening (EU) nr. 2016/1388 van de Commissie van 17 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode voor aansluiting van verbruikers (hierna, de netcode DCC);
- de verordening (EU) nr. 2016/1447 van de Commissie van 26 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting op het net van hoogspanningsgelijkstroomsystemen en op gelijkstroom aangesloten power park modules (hierna, de netcode HVDC).

Deze verordeningen zijn bindend voor alle betrokken partijen en rechtstreeks van toepassing in België zonder omzetting in nationaal recht. Een aantal specifieke bepalingen van deze verordeningen werden van toepassing in de loop van 2016. Het betreft artikel 4, lid 2, onder b), artikel 7, artikel 58, artikel 59, artikel 61 (afwijkingscriteria) en titel VI van de netcode RfG, artikel 4, lid 2, onder b), artikel 6, artikel 51 (afwijkingscriteria), artikel 56 en artikel 57 van de netcode DCC en artikel 4, lid 2, onder b), artikel 5, artikel 75, artikel 76 en artikel 78 (afwijkingscriteria) van de netcode HVDC.

Het merendeel van de bepalingen van deze verordeningen wordt van toepassing in de loop van 2019.

2. Deze verordeningen hebben tot doel geharmoniseerde regels vast te stellen voor de aansluiting van de daarin bedoelde installaties, netten of systemen op het net om een duidelijk juridisch kader voor dergelijke aansluiting(en) tot stand te brengen, de Uniebrede handel in elektriciteit te vergemakkelijken, de systeemveiligheid te waarborgen, de integratie van hernieuwbare energiebronnen te vergemakkelijken, de mededinging te versterken en een efficiënter gebruik van het netwerk en de hulpbronnen mogelijk te maken, in het belang van de consument.

3. De bevoegde regulerende instantie kan respectievelijk met toepassing van de netcodes RfG, DCC en HVDC op verzoek van:

- eigenaren of toekomstige eigenaren van elektriciteitsproductie-installaties, de relevante transmissiesysteembeheerder (TSB), distributiesysteembeheerder (DSB) of beheerder van een gesloten distributiesysteem (GDSB);

- een eigenaar of toekomstige eigenaar van een verbruiksinstallatie, en een distributiesysteembeheerder/beheerder van een gesloten distributiesysteem of toekomstige beheerder, een relevante systeembeheerder of relevante transmissiesysteembeheerder;
- een eigenaar of toekomstige eigenaar van een HVDC-systeem of van een via gelijkstroom aangesloten (“DC-aangesloten”) power park module, relevante systeembeheerder of relevante transmissiesysteembeheerder;

en in overeenstemming met dezelfde verordeningen afwijkingen van een of meerdere bepalingen van deze verordeningen toestaan voor de aansluiting van:

- elektriciteitsproductie-eenheden binnen hun installaties;
- transmissiegekoppelde verbruiksinstallaties; transmissiegekoppelde distributie-installaties; distributiesystemen, met inbegrip van gesloten distributiesystemen; verbruikseenheden die door een verbruiksinstallatie of een gesloten distributiesysteem worden gebruikt om diensten voor vraagsturing aan een relevante systeembeheerder en een relevante transmissiesysteembeheerder te leveren;
- een hoogspanningsgelijkstroom-systeem (“HVDC-systeem”) en een DC-aangesloten power park module op het net.

4. De bevoegde regulerende instantie legt na raadpleging van alle betrokken partijen de criteria vast voor het toestaan van afwijkingen met toepassing van artikel 61 van de netcode RfG, artikel 51 van de netcode DCC en artikel 78 van de netcode HVDC. De bevoegde regulerende instantie publiceert de criteria op haar website en brengt deze uiterlijk negen maanden na de inwerkingtreding van de verordeningen ter kennis van de Europese Commissie.

2. VOORWAARDEN MET BETREKKING TOT DE INDIENING VAN HET AFWIJKINGSVERZOEK

5. Een afwijkingsverzoek moet worden ingediend bij de relevante systeembeheerder of de regulerende instantie, naargelang het geval, als volgt:

- een verzoek voor individuele afwijking, bedoeld in artikel 62 van de netcode RfG, artikel 52 van de netcode DCC en artikel 79 van de netcode HVDC, moet worden ingediend bij de betrokken netbeheerder (TSB, DSB of GDSB). Deze laatste stuurt de aanvraag door naar de CREG en desgevallend eveneens naar de regulator van het gewest waarin de betreffende installatie is aangesloten op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit¹ (VREG, CWAPE of BRUGEL); een gegroepeerd afwijkingsverzoek kan worden ingediend door een eigenaar of toekomstige eigenaar voor een geheel van gelijkaardige eenheden;

¹ “het plaatselijk vervoernet” in het Vlaamse gewest, “le réseau de transport local” in het Waalse gewest en “het gewestelijke transportnet” in het Brussels hoofdstedelijke gewest;

- een verzoek voor algemene afwijking, bedoeld in artikel 63 van de netcode RfG, artikel 53 van de netcode DCC en artikel 80 van de netcode HVDC, wordt ingediend door de betrokken netbeheerder bij de CREG en indien de algemene afwijking betrekking heeft op installaties aangesloten op (een) elektriciteitsdistributienet(ten) of (een) plaatselijk(e) vervoernet(ten) van elektriciteit², ook bij de betrokken regionale regulator(en) (VREG, CWaPE en/of BRUGEL).

De vier Belgische regulatoren informeren elkaar over de ingediende afwijkingsaanvragen en zullen nagaan af het afwijkingsverzoek aspecten bevat die onder hun respectieve bevoegdheid vallen. De bevoegde regulatoren zullen zoveel mogelijk hun respectieve beslissingen coördineren.

6. Een afwijkingsverzoek moet per brief worden ingediend overeenkomstig de Belgische taalwetgeving. Relevante ondersteunende documenten mogen ook in het Engels worden bezorgd. De ondersteunende documenten mogen ook op een courante elektronische drager worden geleverd.

7. Een afwijkingsverzoek bevat respectievelijk de gegevens bedoeld in:

- de artikelen 62 en 63 van de netcode RfG;
- de artikelen 52 en 53 van de netcode DCC; en
- de artikelen 79 en 80 van de netcode HVDC.

Naast de aangevraagde afwijkingen dienen ook de artikelen van de netcode RfG, de netcode DCC en/of de netcode HVDC waarvan gevraagd wordt af te wijken op een nauwkeurige en ondubbelzinnige wijze te worden aangegeven in het afwijkingsverzoek. Eenzelfde afwijkingsverzoek mag slechts betrekking hebben op afwijkingen van één van de voornoemde netcodes. De aanvrager vermeldt indien mogelijk ook de relevante referenties naar federale en/of regionale regelgeving, technische voorschriften en modelcontracten van de netbeheerder in verband met het afwijkingsverzoek.

3. CRITERIA MET BETREKKING TOT DE ONDERBOUWING VAN HET AFWIJKINGSVERZOEK EN HET BEWIJS VAN AFWEZIGHEID VAN EEN NEGATIEF EFFECT OP DE GRENSOVERSCHRIJDENDE HANDEL

8. Een afwijkingsverzoek omvat met toepassing van de artikelen 62.2 en 63.2 van de netcode RfG, de artikelen 52.2 en 53.2 van de netcode DCC en de artikelen 79.2 en 80.2 van de netcode HVDC onder meer een gedetailleerde onderbouwing van de gevraagde afwijking, met de relevante ondersteunende documenten en de opgelegde kosten-batenanalyse (zie infra) en een bewijs dat de aangevraagde afwijking geen negatief effect heeft op de grensoverschrijdende handel.

² “het plaatselijk vervoernet” in het Vlaamse gewest, “le réseau de transport local” in het Waalse gewest en “het gewestelijke transportnet” in het Brussels hoofdstedelijke gewest;

9. In dit kader dienen de problemen die door de afwijking verholpen moeten worden en de oorzaken van deze problemen nauwkeurig beschreven te worden. De afwijking bevat daarom volgende elementen:

- een duidelijke, met feiten onderbouwde beschrijving van de aard van de problemen;
- een duidelijke toelichting van de omvang van de problemen;
- de concrete oorzaken van de problemen;
- de uitgangshypothesen en de risico's waarop de probleemanalyse is gebaseerd.

De aard en de omvang van de problemen moeten met bewijsstukken worden gestaafd.

10. De aanvrager motiveert de noodzaak van de afwijking met bewijsstukken zoals rapporten, technische documenten, studies en aan de hand van de kosten-batenanalyse.

11. De aanvrager motiveert eveneens dat de gevraagde afwijking:

- geen onaanvaardbare negatieve gevolgen heeft op:
 - andere netgebruikers,
 - de netveiligheid,
 - de marktwerking,
 - de bevoorradingszekerheid,
 - de grensoverschrijdende handel,
 - het milieu of de gezondheid,
- geen concurrentievoordelen oplevert voor de producent of eigenaar van de installaties;
- niet verder gaat dan strikt noodzakelijk is;
- redelijkerwijze niet voor een kortere duur dan de gevraagde duur kan worden toegestaan.

Afhankelijk van de aard van de gevraagde afwijking dient de motivering te gebeuren aan de hand van relevante studies en rapporten.

12. De aanvrager dient in het afwijkingsverzoek de duur van de gewenste afwijking op te geven en te motiveren. De duur van een voor een concrete installatie aangevraagde afwijking mag in geen geval de technische levensduur van de installatie overschrijden.

4. CRITERIA MET BETREKKING TOT DE KOSTEN-BATENANALYSE

13. De aanvrager moet een kosten-batenanalyse volgens de vereisten van de RfG-/DCC-/HVDC-verordeningen³ voorleggen. De aanvrager houdt zich beschikbaar om de resultaten met kennis van zaken toe te lichten. Aan de hand van deze kosten-batenanalyse moet kunnen worden vastgesteld dat de baten van de voorgestelde afwijking hoger of lager zijn dan de kosten ervan.

Indien de gevraagde afwijking betrekking heeft op meerdere bepalingen van een verordening dient de kosten-batenanalyse de kosten en baten van elke betrokken bepaling afzonderlijk te bevatten tenzij kan worden aangetoond dat de bepalingen functioneel complementair zijn of niet afzonderlijk kunnen beschouwd worden. In dit geval mogen ze als één geheel behandeld worden.

De kosten-batenanalyse gaat uit van een referentiescenario dat bepaalt hoe zich de huidige situatie zou ontwikkelen indien de aangevraagde afwijking niet verleend zou worden. Dit wordt het “no-change”-scenario genoemd. Dit referentiescenario vormt de basis voor de vergelijking met een scenario dat gebaseerd is op de aangevraagde afwijking en gaat dus uit van de volledige naleving van de eisen uit de RfG-/DCC-/HVDC-verordeningen.

De scenario's gaan in principe uit van de meest recente assumpties van de Europese Commissie voor het referentiescenario wat energie betreft⁴, zoals van tijd tot tijd aangepast. Het gebruik van afwijkende assumpties moet gemotiveerd worden en alle daarmee samenhangende basisgegevens moeten overgemaakt worden.

14. Alle kosten en baten die het gevolg zijn van de voorgestelde afwijking, moeten geïdentificeerd worden, behoorlijk uiteengezet worden en financieel gekwantificeerd worden in euro in overeenstemming met de netcodes.

De kosten-batenanalyse moet in overeenstemming met de netcodes, op een of meer van de volgende berekeningsbeginselen gebaseerd zijn:

- i. de netto contante waarde – door verdiscontering naar het begin van de referentieperiode worden de kosten en de financieel gekwantificeerde baten die zich op verschillende tijdstippen voordoen, vergelijkbaar gemaakt;
- ii. het rendement op de investering (*return on investment*) – de methode om het rendement van een bedrijfsactiviteit te berekenen aan de hand van de opbrengst in verhouding tot het geïnvesteerde kapitaal;
- iii. de opbrengstvoet (*rate of return*) – de vaststelling van het (theoretische) gemiddelde, jaarlijkse rendement van een maatregel met onregelmatige en variabele kosten en de financieel gekwantificeerde baten;

³ Artikel 39 van de verordening RfG, artikel 49 van de verordening DCC of artikel 66 van de verordening HVDC.

⁴ Op april 2017: “EU Reference Scenario 2016 – Energy, transport and GHG emissions - Trends to 2050, July 2016”
Bron: <https://ec.europa.eu/energy/en/data-analysis/energy-modelling>

iv. de tijd vereist voor *break-even* (terugverdiertijd).

De keuze van de berekeningsmethode moet gemotiveerd worden. Als referentieperiode komen bijvoorbeeld de afschrijvingstermijn of de technische levensduur van het kapitaalgoed in aanmerking. Om kosten en de financieel gekwantificeerde baten uit verschillende periodes vergelijkbaar te maken, wordt de reële discontovoet gebruikt vervat in de meest recente versie van het document “*ENTSO-E Guidelines for Cost Benefit Analyses of Grid Development Projects*”⁵, zoals van tijd tot tijd aangepast. Het gebruik van een andere discontovoet moet afdoende gerechtvaardigd worden.

⁵ Op april 2017: 4%

Bron: <https://www.entsoe.eu/Documents/SDC%20documents/TYNDP/ENTSO-E%20cost%20benefit%20analysis%20approved%20by%20the%20European%20Commission%20on%204%20February%202015.pdf>